

Ako postoji jedna stvar u Bosni i Hercegovini koja ne mora biti povezana sa ustavnom strukturom nastalom Daytonskim sporazumom i koja se može ostvariti u okviru postojećih pravnih struktura, to je finansijska pomoć Evropske unije. To, međutim, ipak nije slučaj, pokazuju rezultati novog istraživanja istraživačkog centra Populari.

Od 2007. godine, kada je BiH, kao i drugi potencijalni kandidati i kandidati za članstvo u EU,

dobila priliku koristiti fondove Instrumenta prepristupne pomoći (IPA), cijeli proces se našao u političkoj izmaglici. IPA se koristi kao sredstvo za svakodnevne političke igre, umjesto da bude pogonski mehanizam za reforme u zemlji, te sredstvo poboljšanja regionalne suradnje. Uz podršku Ambasade Velike Britanije u Sarajevu, Populari je proveo nekoliko mjeseci radeći na ovom istraživanju. Ono je pokazalo da uprkos velikom broju treninga koji su trebali da osposobe BiH administraciju za IPA fondove, trenutno ne postoji dovoljno znanja, kapaciteta i ljudi koji bi mogli povući novac.

IPA je još uvijek shvaćena kao humanitarna pomoć, ali to vrijeme je prošlo. Za administraciju, IPA je shvaćena kao dodatni posao bez nagrade.

Studije slučajeva iz izvještaja (Ljubinje, Tešanj i Zenica), pokazuju da nijedan od nivoa (općina, kanton) nije do kraja ni razumio potpuni potencijal, niti iskoristio fondove do kraja.

Dok Ljubinje traži rješenje van države, veliki broj prilika koje ovo mjesto ima zbog svo geografskog položaja ostaju neiskorištene. S druge strane, Tešanj u centralnoj Bosni, ima ograničene mogućnosti za iskorištavanje fondova, ali pokazuje značajnu zainteresovanost da se uključi u procese i savlada potrebne vještine. Do sada je to bilo u ograničenom obimu. Za razliku od općinskog nivoa, kantonalni nivo, konkretno Zeničko-dobojski kanton, iako sa mnogo više kapaciteta i resursa a ne može se pohvaliti učinkom koji bi se očekivao. Bosanskohercegovačka vlast još uvijek nema pravu namjeru niti načina da uzme najviše od onog što EU nudi.

Unatoč brojnim projektima, obukama, i radionicama organiziranim i implementiranim u BiH od 2007. godine, prosječni bosnaskohercegovački birokrata niti je opremljen niti voljan da krene ka promjenama. Također, u ovom trenutku, BiH nema stručnjake specijalizirane za EU projektne aplikacije, iako je iskustvo iz susjednih zemalja i EU dokaz da se dobri rezultati postižu samo ako postoji dobra organizacija i edukacija.

U najboljem mogućem scenariju, u kojem BiH dobija status zemlje kandidata, novac koji sada dolazi u BiH putem IPA fondova izgledat će simbolično. Iznosi će se znatno povećati, ali će procedure ostati manje-više iste.

Jedna milijarda eura potrošena je u Hrvatskoj kroz IPA projekte od 2007. godine, a "pravi novac" tek treba da se dobije kroz strukturalne i kohezijske fondove. Iz tog razloga, iskustvo sa IPA komponentama u BiH je neprocjenjivo ukoliko se shvati kao poligon za obuku za ono što tek treba da dođe. IPA propisi simuliraju pravila i procedure strukturalnih i kohezijskih fondova i osiguravaju ključnu priliku za učenje svim akterima. "Ova prilika se ne bi smjela propustiti", upozorava se u izvještaju istraživačkog centra Populari.

Photo Fena